

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

lených vrstev, které obsahovaly větší množství novověké keramiky ze 17.–18. století. Jedná se nejspíš o pozůstatky starší zástavby na dnes již volném prostranství před domem č. p. 23.

Ivan Čížmář

Resumé

Kurovice (Bez. Kromčříž), Intravillan. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

LIPOVEC (OKR. BLANSKO)

„U Bejčkovy hráze“. Novověk. Zaniklá středověká osada. Záchraný výzkum.

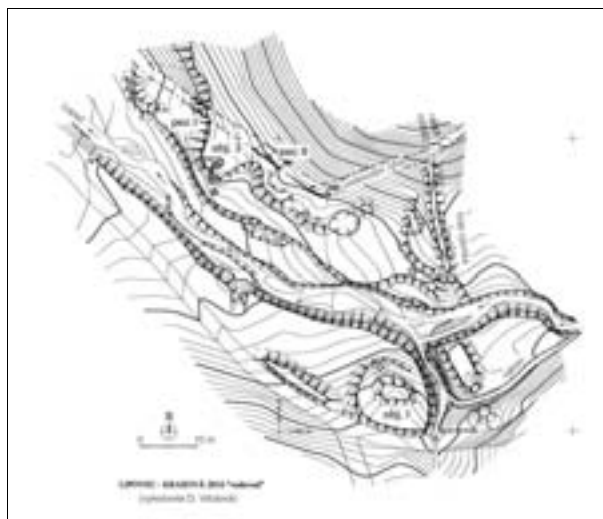
Záchraný archeologický výzkum, provedený na akci „Nápojení vodovodu městyse Ostrov u Macochy na skupinový vodovod Jedovnice“, k. ú. Kotvrdovice, Senetářov, Krasová, Lipovec, potvrdil v prostoru zaniklé neznámé osady v údolí Lopače „U Bejčkovy hráze“ (rozmezí kat. úz. Lipovec, Krasová, okr. Blansko) přítomnost objektů antropogenního původu (Lokalizace: 49°22'45.034"N, 16°47'27.959"E). Výkopová rýha prořala v pravobřežní terásce pod relikty hráze celkem 4 archeologické objekty, které dokládají minimálně dvojnásobné využití této polohy pro účely spojené s výrobou kolomazi v zemních pecích s kamenohliněnou konstrukcí (obr. 73).

Za relikty dvojdílné „kolomazné“ jámové pece lze snad označit objekt, který tvořila předpecní jáma a vyvýšená část, ve které probíhal vlastní výrobní proces (pec I). Bližší technologické detaily nebylo možné zjistit, neboť vyvýšená část objektu byla poškozena staršími terénními úpravami (planýrkou).

V případě dalšího objektu se lze naopak s velkou jistotou domnívat, že se jednalo o mohutnou kopulovitou pec, která sloužila k výrobě velkého objemu kolomazi (pec II). Dokladem vícerého využití tohoto zařízení byly mohutné nálepy ztvrdlé kolomazi na dně pece, které se během výkopových prací odlupovaly v celých vrstevních deskách.

Stratigrafická pozorování naznačila, že ve zmíněném místě s pecemi proběhly terénní úpravy, které poškodily situace, jež je možno spojit s obdobím raného novověku. Z objektu, který označil E. Černý č. 3 (na mapě asi 6 m JJV od profilu P 4 a 5 m JZ od profilu P2), který však již nebyl dotčen výkopovými pracemi, pochází nálezy zlomku dna z nádoby, která odpovídá přibližně období raného novověku (16.–17. stol.). Lze tedy soudit, že mohutná kolomazná pec II náležela novověkému období (17.–18. stol.), kdy nahradila zdejší pece s menší výrobní kapacitou.

Zbývající relikty objektů, které byly v okolí místa výzkumu lokalizovány a geodeticky zaměřeny, lze interpretovat jako zbytky rybníční hráze, mlýnského náhonu a starých zaniklých cest. Objekty, označené v minulosti E. Černým číslicemi II, III, 5-7, se nepodařilo dohledat – patrně byly již sneseny a zarovnané erozí (Černý 1992, 43–44). Bližší pozornost byla věnována pouze reliktu obj. č. I, který by mohl v souvislosti s existencí nedalekého vodního náhonu, procházejícího skrze J okraj hráze, být interpretován také jako pozůstatek bývalého mlýna. Jeho

Obr. 73. Lipovec. Výsledek geodetického zaměření lokality U Bejčkovy hráze s vyznačením trasy vodovodní rýhy a dokumentovaných objektů (kolomazné pece I a II) a objektů lokalizovaných E. Černým (obj. I a obj. 3).

Abb. 73. Lipovec. Plan des Fundorts U Bejčkovy hráze, mit der Linie des Wassergrabens und der dokumentierten Gruben (Teerofen I und II), und Gruben, die von E. Černý erfasst wurden (Gruben I und 3).

přítomnost však nebyla drobnou sondáží potvrzena ani vyvrácena.

Petr Kos

Literatura

Černý, E. 1992: Výsledky výzkumu zaniklých středověkých osad a jejich plužin. *Vlastivědná knihovna moravská* 74. Brno.

Resumé

Lipovec (Bez. Blansko), „U Bejčkovy hráze“. Neuzeit. Mittelalterliche Ortswüstung. Rettungsgrabung.

LITOVEL (K. Ú. LITOVEL, OKR. OLMOUC)

Třebízského ulice, p. č. 198/1, 198/2. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu X=1 108 223; Y=558 469 (S-JTSK).

V měsíci říjnu roku 2010 začalo hloubení základových pasů pro stavbu rodinného domu. Výkopy byly široké 0,8 m a hluboké 1,0 m. V rámci archeologického dohledu bylo zjištěno, že většina těchto výkopů prořala recentní vrstvy stavební suti tvořené různě velkými fragmenty cihel promísené s rozdrčenou maltou, světlou hnědou písčitou hlínou a různě velkým kamením. Ve V části staveniště byl v hloubce 1,0 m zachycen povrch požárové vrstvy. Šlo o přepálenou mazanici neznámé mocnosti. Při vzorkování byla tato uloženina rámcově datována do průběhu 2. poloviny 14. století. Přibližně uprostřed staveniště, ve vzdálenosti 2,5 m od uliční čáry Šafaříkovy ulice, byla zachycena na úseku 3,0 m neporušená archeologická situace, jejíž SV profil byl zdokumentován a ověřován. Pod 0,2 až 0,4 m mocnou vrstvou travního drnu se nacházela